

**NIEDBALSTWO** (71) *sb n*

*W pisowni łącznej (70), w rozłącznej (1).*

*Wszystkie samogłoski jasne (w tym w a 3 r. błędne znakowanie).*

*sg N niedbalstwo (14). ◇ G niedbalstwa (11). ◇ D niedbalstwu (1). ◇ A niedbalstwo (22). ◇ I niedbalstwem (12); -em (3), -(e)m (9). ◇ L niedbalstwie (5). ◇ pl A niedbalstwa (5). ◇ I niedbalstwy (1).*

*Sł stp brak, Cn notuje, Linde XVII(XVIII) w.*

*Niestaranność, byle jakie wykonywanie obowiązków; niezapobiegliwość, brak troski o coś; lenistwo; brak przeciwdziałania złu, niepodjęcie w porę środków zaradczych; negligentia Calag, JanStat, Cn; oscitatio Mącz, Cn; incuria Calep, Jan Stat; indiligentia Calep, Cn; desidia, languor, otium, socordia Mącz; neglectus Modrz; ignavia, pignitia Calag; mollitia a. remissio animi, non curantia Cn [w tym czyje (36): pron poss (22), G sb i pron (13), ai poss (1)] (71) : RejKup Fv; ieśliżby fię tak co kędy w tym druku ználázło/ prosimy bącznego czythelnika żeby nie zarázem nam iákiey nieumieiętności y niedbálstwa przypifował BibRadz \*6, \*5, 1.Reg 26 arg, I 351a marg [2 r.]; Desidia, Leniŵstwo/ zgniłość/ plugáwość/ niedbálstwo. Mącz 379c; Inertissimum et desidiosissimum otium Leniwe/ á zgniłe niedbálstwo. Mącz 379c, 183d; RejZwierc [193] marg; ModrzBazBud ¶5; Calag 187b, 359b; ActReg 72; Calep 524b, 527b; Phil S2; SarnStat 235, 301, 898; KlonKr F; VotSzl A2.*

*niedbalstwo około czego [= zaniedbywanie czegoś] (1): bo widzę k wierze niepodobne leniŵstwo y niedbálstwo [vecordiam]/ nietylko pośpolitego ludu/ ále też y zacnych ludzi/ około przełtrzegánia y gálzenia požogi. ModrzBaz 84.*

*niedbalstwo około czego [= przejawiające się w czymś] (1): A nie mówięc tego w ten śpofob/ ábych niemiał gánić niedbálstwa álbo plugáltwa około vbioru. ModrzBaz 50.*

*niedbalstwo o kogo [= brak troski o czyjeś dobro] (1): ktora owieczká będąc pod takim złym páłtherzem/ á chociay widzi złe á wżeteczne śprawy iego á ono niedbálstwo iego o owieczki Pánłkie/ iż fię ona przedfię nie da zwieść [...] od śtáteczności swoiey RejAp 37.*

*niedbalstwo w czym [= dotyczące czegoś] (5): DiarDop 106; RejWiz 96v marg, Cc7v; takowy niedbály Woiewodá zá winę téy niedbáłości Inochodniká nam dáć ma/ y będzie powinien tyle/ ile kroć niedbáltwa w przerzeczonych rzeczach dópuści fię SarnStat 285, 931.*

*I sg w funkcji okolicznika przyczyny: »niedbalstwem« (6): Mącz 357b; SkarJedn 310; Oczko A3v; co fię dobrego od Bogá łamego z dobrą naturą wście/ rodzice swoim niedbáltwem/ piełzczotą/ y nieprzyłtoyną miłością/ wykopywáią y gubią. SkarŻyw 136, 143; OrzJan 28.*

*W charakterystycznych połączeniach: leniwe niedbalstwo, szkodliwe, wielkie (4), k wierze niepodobne, zgniłe; niedbalstwo ludu (ludzi) (3), papieżow, strážej, urzędniow (urzędu) (2); niedbalstwo około gaszenia požogi, o owieczki, w skarbie, około ubioru; niedbalstwa dopuścić się (2), wstydzić się; ganić niedbalstwo, oplakować, przypisować, skarać, widzieć (3), winować, wyznawać; o niedbalstwo kłąc, winować; w niedbalstwo uwodzić; niedbalstwem być w zapomnieniu, dziać się, gubić, posilić się, utracac; w niedbalstwie karać się.*

*Szeregi: »niedbalstwo, (i) lenistwo« [szyk 2:1] (3): Oscitatio, Niedbálstwo/ Leniŵstwo. Mącz 53c, 271a; ModrzBaz 84.*

»niedbalstwo a mała piecza« (1): A nawięcey dla tego słuźnie mi fie tu śtan W. W. przytoczyć zdało/ widząc ty zawiślane czały náfze/ w iákim niedbálftwie á práwie ná máley pieczy zośtały *RejZwierc* 119.

»niedbalstwo z nieochędożnością« (1): Ingenium incultu atquae socordia torpescit, [...] niedbálftwo s nieochędożnością rozum zágnuśniáyą. *Mqcz* 459a.

»niedbalstwo i zaniechanie« (1): ále ifz prze dálekość mieyfc y drog niebeśpieczność/ oddzielony będąc/ niedbálftwem Papieżow y zaniechánim w zápomnieniu był [*kościół grecki*] *SkarJedn* 310.

»niedbalstwo a zaniedbanie« (1): ukazują też wielkie niedbalstwa a zaniedbania wszytkich urzędników koronnych we wszytkich sprawach a porządkoch tych *DiarDop* 106.

»zła sprawa a (albo i) niedbalstwo« [szyk 2:1] (3): *RejAp* 37 cf *niedbalstwo o kogo*. Cf »prze niedbalstwo albo i złą sprawę«, »w zlej sprawie a w niedbalstwie«.

Wyrażenia przyimkowe w znaczeniu 'z powodu niedbalstwa': »dla niedbalstwa« = *proper incuriam JanStat* (3): Gnoiow ná ściány nie miotác w śtáyniach/ [...] bo od tego ściány gniją: á gdy iedná zgniie/ wśzytko fie obali/ dla niedbálftwá. *GostGosp* 16; *SarnStat* 899.

~ Szereg: »dla niedbalstwa i lekkiego uważania«: Ale dla niedbálftwá náfzego y lekkiego tak wielkich śzkod y niebeśpieczeństw vważania/ á to iefzcze te rzeczy do požądánego fktku nie fą przywiedzione. *VotSzl* B4. ~

»z niedbalstwa« (1): pánowie ná vrzędách śiedząc/ ábo z niedbálftwá nie fądzą/ ábo źle nieśluźnie fądzą/ ná ludzie fie ábo ná dáry oglądáiąc *SkarKaz* 2a.

»prze(z) niedbalstwo« (11): Zadney poprawy nie było około Kościoła/ a tho prze niedbálftwo Kápłańskie *BibRadz* I 216b marg; *GostGosp* 148; *SarnStat* 493, 840; *VotSzl* C2v, *KlonWor* 73.

~ W połączeniu szeregowym (1): O nędzny pásterzu káždego śtádá Páńkiego [...] oto Pan ná cię woła [...] abyś fie obudził/ áby y ten ośtátek owieczek Páńkich márníe nie obumárł/ przetho ośpálftwo á niedbálftwo á złą śpráwę twoię. *RejAp* 35v.

W charakterystycznych połączeniach: prze niedbalstwo dzierżawcow (2), kapłańskie, starostow (2), żeglarzow.

Szeregi: »prze niedbalstwo a lekkoważność« (1): żebyśmy iednáko o Rzeczypośpolitei y o wolności náfzey omyślawáli/ co thym czaśem prze niedbálftwo náfze/ á lekkowążność ná śzrot puścili *MycPrz* II C4v.

»prze(z) niedbalstwo i (a) niedożrzenie (a. niedozor)« [szyk 1:1] (2): *Strum* P2v; To wiem że fie temu dziwuią bárzo/ [...] że Rzeczpośpo: wáfz/ y to/ y owo prze niedozor/ á niedbálftwo ćierpi. *GórnRozm* Kv.

»prze niedbalstwo albo i złą sprawę« (1): którą [*łódkę Kościoła*] áczkolwyek częśtokroć nawálności czartowfkye przez kácyrze y mocárze tego śwyátá kołác/ á prze nyedbálftwo álbo y złą śpráwę żeglarzow práwye narzáy/ yednák do tychmyáfł nye zátonełá *KromRozm* III L3. [*Ponadto w połączeniu szeregowym 1 r.*]. ~

»za niedbalstwem« (2): *BiałKaz* H4; zá niedbálftwem przełożonych roście contemptus legum *KochWr* 31.

»w niedbalstwie« (2): koniecznieby się tedy wżylcy ci zawnthydzić mieli [...] Iż oni mogąc temu dawno dożyć wczynić [...] tak oto w swym wielkim niedbálstwie zgnuśnieli *BibRadz* \*5.

~ Szereg:»w złej sprawie a w niedbalstwie« (1): rozżáluy się wżdy thego wdzięcznego ładká Páńkiego/ áby nie vmárło w złej łprawie twoiey á w niedbálstwie twoim. *RejAp* 36v. ~

a. *Nietroszczenie się o sprawy wiary, brak gorliwości religijnej* (12): gdyż tho wiesz co to iełt chodzić w tym niedbálstwie á w tym niedowiałstwie *RejPos* 67; *LatHar* 92.

*niedbalstwo ku czemu* (1) Ewányelia [ ] Przeciwno niedbálstwu ku wltáwiczney modlitwie. *RejPos* [73].

*niedbalstwo o czym* [= *nieposłuszeństwo wobec czegoś*]: Pan go ielzczę zá żywotá iego vmárłym zowie. A což mu to inłzego iedna iedno niedbálstwo o wolej Páńkiey á złe łprawy iego. *RejAp* 35.

*I sg w funkcji okolicznika przyczyny*: »niedbalstwem«: To mowi iż Zydowie swym niedbálstwem tráćili zbáwienie *BibRadz* II 42b marg; *SkarKaz* )(3.

*W połączeniach szeregowych* (3): *KarnNap* F4v; *LatHar* 142; Abo boiáznią/ ábo niedbálstwem/ ábo nieumieiętnością/ płuie żniwo twoie. *SkarKaz* )(3.

*W charakterystycznych połączeniach*: *niedbalstwo ku modlitwie, o wolej Pańskiej; nagroda niedbalstwa; niedpokryć; na niedbalstwo udać się; niedbalstwem psuć żniwo, tracić zbawienie, zelżyć sakrament; chodzić w niedbalstwie.*

*Szeregi*: »grzech i niedbalstwo« (1): ktorzy nam v łędziego łtráźliwego pomoga/ á grzechy y niedbálstwá náłze pokryią. *SkarKaz* )(3v. [*Ponadto w połączeniu szeregowym 1 r.*]

»niedbalstwo a ospalstwo« (1): Włpomni łobie [...] iáko iełt záłóściw nád tym niedbálstwem á nád tym ołpálstwem twoim. *RejAp* 45v.

»niedbalstwo a przepięczeństwo« (1): potem się na niedbálstwo a łzkodliwe przelpięczeństwo vdali/ i zniego/ ku cnotliwemu a chrześcijanłkiemu żywotowi/ złęnieli *MurzHist* L.

»niedbalstwo a złe sprawy« (1): *RejAp* 35 cf *niedbalstwo o czym*.

*Wyrażenie przyimkowe*: »dla niedbalstwa« = z powodu niedbalstwa (1): takowy wieczerezey Chriłtułłowej nigdy nie vkułzą/ ktorzy dla czełnich rzeczy/ Albo/ dla łwego nie dbálstwa opułczaią zbawienne nauki. *SeklKat* G3v.

*Synonimy*: *bezpieczeństwo, bezpieczeńć, gnuśność, lekkowážność, lenistwo, leniwość, niepamięć, niepilność; nierobotność, »ni zacz mienie«, obciężność, ociężáłość, omięszkanie, ospalstwo, ospáłość, próżnowanie, zaniechanie.*

Cf **NIEDBAŁOŚĆ, NIEDBANIE**